

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

Lietnik I.

V Ljubljani 1. avgusta 1900.

Št. 15.

P. t. učiteljem in učiteljicam.

Zopet je minulo šolsko leto. Spolnovali ste prelepe svoje dolžnosti, prizadevali ste se našo mladino podučiti in vzgojiti. To Vas je stalo mnogo truda in skrbi, prineslo Vam mnogo veselja in žalosti. Sedaj potrebujete počitka, katerega Vam vsi prav iz srca privoščimo.

Odpočijte si telesno, pa tudi v duši se zberite. Med letom ste se trudili za druge, na nje ste obračali vso svojo pozornost. Skrbeti za sebe, za svojo neumrjočo dušo, za to prepotrebno opravilo Vam je malo časa preostajalo. Pač pa so Vas razne okoliščine in prilike v šoli in zunaj šole od teh skrbi odvrčale, da so morebiti nekoliko zaostale in ne zavzemajo, vsaj ne popolno odločno, prvega mesta.

In vendar je prva dolžnost nas vseh, poskrbeti za neumrjočo, z Jezusovo Krvjo odkupljeno dušo, da se ne izgubi. Ker „kaj pomaga človeku, ako ves svet pridobi, dušo pa izgubi!“ Ali bi ne bilo prav, da, ali bi ne bilo potrebno, da se sedaj, oproščeni šolskih skrbi, v duši zberete in v njej vse lepo vredite, kakor se spodobi dobrim kristijanom?

Zato Vas tudi letos vabim v samoto; ne sicer za vse dni počitnic, ampak samo za tri dni. O le navžijte se v lepi prirodi dobrega, čistega zraka, le okrepite svoje telo za novo naporno delo šolskega leta, samo tri dni pridite v samoto, da si tu v tišini ogledate svojo dušo, da se tu bolj uglobite v spoznanje večnega svojega namena, da tu iznova sklenete temu namenu primerno živeti, da se tu v sv. zakramentih očistite in okrepite, da se na božjem Srcu Jezusovem odpočijete, vžgete prave nebeške ljubezni in navdušite za vzgojno svoje delovanje.

Pridite torej k duhovnim vajam. Za p. t. gospode učitelje bodo 21., 22. in 23. avgusta v semenišču; začetni govor bo 20. avgusta zvečer, sklepni govor in skupno sv. obhajilo pa 24. avgusta zjutraj. Kdor se jih hoče vdeležiti, naj naznani svoje ime semeniškemu vodstvu v Ljubljani (gospodu prelatu dr. Kulavicu) vsaj do 15. avgusta.* — Za p. t. gosposodične in gospe učiteljice pa bodo *duhovne vaje* kakor po navadi v uršulinskem samostanu v početku septembra; dnevi se bodo že še natančneje določili in tudi povedal čas, do katerega naj se zglasé.

V Ljubljani, 10. julija 1900.

✠ Anton Bonaventura

škof.

Duhovne vaje.

Učitelj porabi počitniško dobo za odpočitek in okrepčanje, da s prenovljenimi dušnimi in telesnimi močmi more vršiti v novem šolskem letu svojo lepo nalogo — vzgojo mladine. Po počitnicah mu gre njegovo delo veliko lažje od rok. Poznamo pa tudi pomoček, ki stalno olajša učitelju njegovo težavno, trudapolno delo. In ta pomoček je prava, srčna vnema za poklic. Naravnost pa tudi povemo, da novih moči za zvesto izpolnjevanje stanovskih dolžnosti dobi vsakdo pri duhovnih vajah in da se pri njih še zlasti učitelj vnovič navduši za svoj vzvišeni poklic. Že to je dovoljni vzrok, da bi si učitelji privzeli v program, kako bomo porabili počitnice, tudi udeležbo pri duhovnih vajah.

Učiteljstvo se shaja v počitnicah na razna zborovanja, da se posvetuje, kaj bi se storilo za napredek in ugled stanu. Gotovo je to važno vprašanje, ali bolj važno je pa vendar še vprašanje, kako nas bo Bog sodil in v kaki družbi bomo bivali celo večnost. Če po pravici moramo posvetiti mnogo moči in mnogo časa raznim stanovskim koristim, bomo se vsaj tudi tri dni odločili od vseh drugih opravil, da se poprašamo, kako smo skrbeli za

*) Kot prispevek k stroškom za hrano bode vplačati po eno krono na dan.

svojo neumrjočo dušo in kako hočemo v bodočnosti uravnati svoje življenje. To vprašanje je za vsakega človeka najvažnejše.

Med duhovnimi vajami popusti za nekaj dni učitelj vse delo, vse skrbi, v katerih se človeški duh tolikanj raztrese, da ne more misliti na se, in gre v samoto, posluša in premišljuje temeljne in najbolj resne nauke svete vere. Iz njih izvaja posledice za življenje, kaj je dolžan Bogu in samemu sebi, kaj je dolžan svoji družini, kaj izročeni mu mladini. Sad duhovnih vaj bo, da bo skrb za izveličanje duše zvezda vodnica v življenju učiteljevem, da bo v njegovi družini kraljevala prava zadovoljnost, in da se bo učitelj s toliko večjo vnemo posvetil vzgoji mladine.

Rottels pravi: „Kakor ne moremo vzgojiti otroka, ki nima vere in ljubezni, tako tudi nihče ne more vzgojevati, ki nima prave ljubezni do otroka, in trdne vere, da je otrok podoba božja. Samo tedaj, kadar učitelj vidi v otroku podobo božjo, tedaj občuti tudi pravo veselje za vzgojo, tedaj zastavi vse moči, da vzgaja otroka in izpopolnjuje božjo podobo v njem.“ Duhovne vaje bodo pomagale vsakemu učitelju, da si poživi vero in da potem z resnično vnemo vrši delo vzgoje. Tako bodo duhovne vaje koristile napredku šole.

Velike so torej koristi, ki jih ima učiteljstvo od duhovnih vaj. Nikak prijatelj učiteljev bi ne bil oni, ki bi ga odvrčeval od duhovnih vaj, in krščansko misleči učitelji se ne damo v tem oziru terorizirati od nobene strani.

Na razne ugovore zoper duhovne vaje bo vsak razsoden učitelj lahko sam odgovoril. Ko so imeli dijaki duhovne vaje, so pisali liberalni časniki, da imajo verski govori namen premotiti zdravo pamet. Pri duhovnih vajah čujejo udeležniki poglobitve resnice sv. vere in se potem s svojo pametjo odločijo za izpolnjevanje tega, kar spoznajo za edino pravo. Lastna pamet — seveda s pomočjo božje milosti — spozna, kar je potrebno, in lastna volja se odloči, da bo to izvrševala.

Prazna je tudi puhlica, da duhovne vaje niso za inteligenco. Bivši ministerski predsednik grof Thun se je na Dunaju z najodličnejšimi gospodi vseh stanov udeleževal duhovnih vaj. Naš Izveličar ni prinesel svetih resnic le preprostemu ljudstvu, ampak vsem stanovom.

Slovensko učiteljstvo mora biti hvaležno presvetlemu knezoškofu, da imamo tudi letos priliko, udeležiti se duhovnih vaj. Pokažimo to hvaležnost s prav obilno udeležbo!

Slovenski učitelj.

(Pismo prijatelju.)

IV.

Pisal si mi, da se Ti mnogi pojavi med nami zdé čudni in nenaravni. Umeti ne moreš, zakaj mnogi ljudje, ki so bili krščeni in v mladosti odgojevani po načelih katoliške cerkve, dandanes nočejo živeti po načelih katoliške vere in se sramujejo vsakega krščanskega znaka, ker se bojé, da bi jih to kompromitiralo v javnosti. Zato pa ob vsaki priliki blatijo

uredbe in naredbe katoliške cerkve in zasmehujejo óne, ki nastopajo tudi v javnosti kot katoličani.

Vera in narodnost sta naši najdražji svetinji.

Žal, da ni več tako!

Le glej jih! Ali ne slišiš, kako vpijejo: Slovenci smo, narodnjaki smo, narodnost nam je sveta! Ti strmiš vpričo njih narodne zavednosti in se čudiš, zakaj tisti ljudje v istem hipu zaničljivo govoré o katoličanih in ploskajo onim, ki zbijajo šale o resnicah naše vere. Tebi se srce smeje, ko slišiš, kako obsojajo narodno mlačnost in renegatstvo, ter se zgražajo ob spominu onih, ki so se izneverili narodnemu programu, a ne moreš pojmiti, zakaj ravno tisti ljudje poveljujejo verske renegate, povzdigujejo verske mlačneže kot vzornike in sami ne izpolnjujejo dolžnosti, ki nam jih nalaga naša sv. vera.

Ti vse to vidiš in Tvoj razum vprašuje: zakaj, zakaj?

O, zakaj? . . .

Môž ni! *Značaje*v ni! . . . Liberalno časopisje je množici vsililo svoje krive nazore in onemogočilo masi lastno mišljenje. — Le glej, vse se klanja *liberalnim frasam*. Ne vidiš, kako nekateri lažnjivo tolažijo svojo vest in svoj razum, kadar se hoče upreti naziranju liberalcev? Malo je onih, ki s težavo plovejo proti modernemu toku, ne meneč se za kričanje in obrekovanje nasprotnikov, niti za nervozno vznemirjanje malodušnih somišljenikov, ki ne morejo pojmiti, da se hoče in more še kdo upreti modernemu, brezverskemu toku in tako brez potrebe se izpostaviti zasmehovanju liberalcev.

Kje je *moštvo*? . . . Kje so *snačaji*? . . .

Vera in *narodnost* sta naši najdražji svetinji. *Ohranimo si ji čisti!* Pri svetem krstu nam je vtisnjen neizbrisljivi znak krščanstva in v katoliški veri smo vzgojeni. Ne dajmo se voditi brezverskim nazorom liberalcev! Ako smo pa sami krivi verske mlačnosti, ako čutimo, da se naše dejanje ne strinja z nauki sv. vere, dolžni smo si pomagati iz mlakuže, v katero nas je zavodilo liberalno naziranje o veri ali pa naša lastna slaba volja. *To moremo in moramo, ker smo môžje*.

Mi ljubimo jezik, v katerem nas je ogovarjala naša mati. Ljubimo ga, negujmo ga! Pomnimo pa, kdor ni toliko môž in toliko značaje, da bi nastopal zasebno in javno kot veren katoličan, zatajil bode tudi svojo narodnost tisti hip, ko bode zapihljal nasprotni veterc.

Slovenski učitelji se ponašamo, da smo *snačajni môžje*. *Uravnajmo tudi svoje življenje in delovanje po načelih*, ki jih izraža *pojem, značaj, môž*.

O, mi ne smemo pozabiti, da smo *Slovenci* in *katoličani*!

Mi ne smemo pozabiti, da smo učitelji slovenskega in katoliškega naroda!

Trdno upam, da se zjasni tudi pri nas, da se zbistré pojmi, da se tudi učiteljstvo v celoti zavé, da ni značajno in môško se dati izrabljati kot orodje raznih brezverskih in nenarodnih strank.

Upaj tudi Ti in delaj v tem smislu!

Pozdravlja Te Tvoj

Fran.

Formalne stopinje pri katehetskem pouku.

VI. Razširjanje krščanske vere med Slovenci.

(Cerkvenogodovinska kateheza za meščanske ali slično uravnane šole.)

I. stopinja. V kateri deželi se je pričela sveta cerkev? V katerem mestu najprej? Po katerih deželah se je že razširjala v apostolskih časih? — Ali pri nas tudi? (Sv. Mohor ali Hermagora, škof oglejski, je bil učenec sv. evangelista Marka; sv. Peter ga je bil posvetil v škofa; umrl je že l. 66. ter tudi njegov diakon sv. Fortunat. Mučeniške smrti so že tudi v prvi dobi umrli sveti škofje Maksimilijan v Celju, Viktorin v Ptuj, Kvirin v Sisku). Ker pa ne vemo zagotovo, so li že takrat po naših krajih živeli Slovenci, tudi ne moremo naravnost reči, da sta sv. Mohor in Fortunat našim prednikom Slovincem oznanovale sv. vero. Zato se bomo danes ozirali le na poznejše čase ter si ogledali nekaj zaslužnih mož, ki so blagodušno skrbeli za to, da se je našim prednikom Slovincem prižgala luč sv. vere.

II. stopinja. Slovenci so se ob koncu šestega stoletja naselili v sedanje kraje po Koroškem, Štajarskem, Kranjskem in Primorskem, le da so bile njih meje na vse strani dokaj obširnejše nego sedaj. Po teh krajih so se imenovali korotanski Slovenci; na vzhodu pa so jim bili sosede panonski Slovenci. Živel so še več nego sto let v temi paganstva, v nesreči malikovalstva. Slednjič je pa tudi njim zasijala zarija zveličanske vere.

Ponovitev! Na tablo: Naselitev Slovencev.

1. Za razširjanje svete vere pri naših prednikih so se najbolj trudili solnograški škofje.

a) Prvi škof in ustanovitelj solnograške stolice je sveti Rupert. Bil je frankovskega kraljevskega rodu. Najprej je bil škof v Vormsu. Od tod ga je povabil vojvoda Teodo na Bavarsko, kjer je z velikim uspehom oznanovale sveti evangelij. Za središče svojih misijonov si je izvolil jako prijeten kraj, kjer so bile podrtije nekdanjega rimskega mesta Juvavije. Pozidal je tu samostan sv. Petra za redovnike in na bližnjem hribcu, ki se še sedaj imenuje nunski hrib, samostan za redovnice, katerim je bila prva prednica in voditeljica njegova nečakinja Erentruda. V okolici je v kratkem nastalo mesto Solni grad. Goreči apostol je hodil po deželi, izpreobračal nevernike, zidal cerkve in postavljale mašnike. Obrnil se je tudi v našo stran, prekoračil visoke Ture in prišel h korotanskim Slovincem. Mnogo jih je izpreobrnil in krstil. Tudi je postavil več cerkev in samostanov med Slovenci, in ko je odšel, zapustil jim je več mašnikov, ki naj bi nadaljevali njegovo sveto delo.

Ponovitev! Na tablo: a) Sv. Rupert († okrog l. 718.).

b) Po smrti sv. Ruperta je bil na škofovskem sedežu njegov učenec, sv. Vital, ki si ga je bil sam odločil v naslednika. Takrat pa so se uprli paganski Slovenci zoper verne domačine in so celó pridrli v Solni grad, razdejali meniški samostan in pregnali menihe. A kmalu potem — kakor

za kazen — je prišla huda stiska nad Slovence. Obri (Avari) so začeli zopet nadlegovati naše prednike in hoteli podjarmiti naše dežele.

Takrat je bil **B o r u t** slovenski vojvoda na Korotanskem. Ker sam ni mogel premoči hudega sovražnika, prosil je pomoči pri Bavarcih. Bavarci so res hitro prišli in pomagali Slovencem pregnati Obre iz dežele. Toda Slovenci so drago plačali to uslugo, zgubili so samostojnost in so bili odvisni od Bavarske. V poroštvo zvestobe je Borut poslal svojega sina **Karasta** in svojega stričnika **Ketumara** (Kajtimara) z nekoliko drugimi talniki na Bavarsko. Po Borutovi želji pa sta bila Karast in Ketumar na bavarskem dvoru poučevana v krščanski veri ter krščena. Kot vneta kristijana se povrneta po Borutovi smrti na Slovensko. Karast je vladal le tri leta. Po njegovi smrti je z dovoljenjem frankovskega kralja Pipina postal Borutov stričnik **Ketumar** slovenski vojvoda na Korotanskem okoli l. 753. Novi vojvoda je bil jako pobožen in goreč kristijan. Predno je nastopil svoje vladarstvo, opravil je še v solnograškem samostanu pobožne molitve. To pobožnost je ponavljal potem vsako leto do smrti. Ketumar je s seboj na Slovensko pripeljal mašnika **Majorana**.

Ponovitev! Na tablo: b) Sv. Vital. Temu vstrie na drugem prostoru: Borut, Karast (sin, 750.), Ketumar (stričnik, 753.).

c) V tej dobi je bil pa že sveti Virgilij škof v Solnem gradu (745—784). Ta plemeniti mož je bil doma z Irskega. Bavarski vojvoda Odilo ga je spoznal na frankovskem dvoru in ga pozneje zaradi njegove velike učenosti in bogoljubnosti poklical v škofovsko stolico Solni grad.

Ni čudo, da je imel do takega moža toliko zaupanje tudi korotanski vojvoda Ketumar. Poprosi ga torej, naj pride na Slovensko, da bi dobre vernike potrdil v sv. veri, ter tudi one, kateri še malikujejo, privedel v pravo Kristusovo cerkev. Rad bi bil preblagi škof izpolnil to željo, pa ni utegnil. Odbiti pa vendar ni mogel tako blagohotne želje; zato posveti svojega vrlega mašnika **Modesta** v škofa in ga pošlje z nekaterimi drugimi mašniki k našim prednikom. Dal mu je kot misijonskemu škofu oblast, po slovenskih pokrajinah postavljati cerkve in posvečevati mašnike, kar je tudi sv. škof izpolnjeval z največjo vnemo ter postavil več cerkev, med katerimi je bila najbolj sloveča pri Gospej sveti blizo Celovca. V tej cerkvi so se tudi shranile svetinje sv. apostola Slovencev.

Po smrti sv. Modesta je Virgilij poslal mašnika **Latina** in pozneje še dva druga. A teh niso hoteli več tako slušati. Ko je pa umrl še Ketumar, vnel sa je tak upor zoper sveto cerkev, da so morali zapustiti deželo vsi oznanovalci sv. vere. Bavarski vojvoda Tasilo pa je l. 772. zadušil upor, ter je bil postavljen nov korotanski vojvoda, **Valjduh** (ali Valjhún). Ta je prosil Virgilija krščanskih misijonarjev, ki so zopet močno utrdili versko življenje po Slovenskem, da se je moralo čimdalje bolj umikati pagansko malikovanje.

Po prizadevanju istega vojvoda se je pozidal l. 770. samostan v Indiji (Innichen) v Pustriški dolini in l. 777. v Kremsmünstru iz tega blagega namena, da bi se bližnji paganski Slovenci poprej pokristijanili.

Ponovitev! Na tablo: c) Sv. Virgilij (745 — 784). — Mis. škof: sv. Modest. — Vojvoda: Valjduh (Valjhún 772). — Tasilo (Indija 770, Kremsmünster 777).

č) Po smrti sv. Virgilija je vladal solnograško škofijo Arnon, (785—821), ki je bil oseben prijatelj Karola Velikega in njegovega ljubljenca, učenjaka Alkuina. Lepo je skrbel tudi ta škof za Slovence, katerim so se mej tem pridružili še oni premagani Obri, ki se niso preselili v Bulgarijo. Pošiljal je duhovnike tudi k panonskim Slovencem.

Kako zelo je bila takrat že sv. vera v čislih, kaže ravnanje nekega slovenskega vojvoda, ki se je imenoval Ingo. Častilo ga je vse ljudstvo zaradi njegove modrosti in rado izpolnjevalo njegove ukaze. Nekega dne je povabil ta vojvoda na pojedino mnogo odličnih velikašev, ki so pa bili še udani malikom, pa tudi več krščanskih kmetov in hlapcev. Preproste krščanske podložnike posadí na lepe stole za mizo in jim deli v pozlačenih posodah jedil in pijač; velikašem pa odkaže prostor zunaj pred hišo, kjer ni bilo ne klopj in ne miz ter postavi prednje jedil v zamazanih posodah. Ko ga vprašajo velikaši, zakaj tako dela, jim odgovori: „Vi niste vredni, ker niste čisti, da bi skupaj jedli s temi, v sv. krstu na novo prerojenimi, marveč zunaj hiše, kakor psi.“ Kmalu potem so se začeli tudi ti velikaši učiti krščanskih resnic in se dali krstiti.

L. 798. je papež Leon III. povzdignil solnograško škofijo v nadškofijo in torej Arnona v prvega nadškofa. Isto leto mu je zapovedal Karol Veliki, da naj gre v slovenske pokrajine učiti in vtrjevati Slovence v sv. veri. Arnon stori tako. A ker ni utegnil dolgo delovati v naših krajih, posvetil je vsled cesarjeve želje Teodorika za misijonskega škofa in ga poslal na Slovensko. Neutrudno je deloval tudi ta korotanski škof, da so že skoro zginili slednji sledovi paganstva.

Ponovitev! Na tablo: č) Arnon (785 — 821). — Teodorik, mis. škof. — Ingo.

2) Naši predniki so pa tudi od južne strani dobili sveto vero.

a) Trudili so se za misijone po naših krajih po nekoliko tržaški škofje; zlasti so znani trije iz one dobe: Gaudencij l. 680., Janez l. 759. in Mavricij l. 766.

b) Še uspešnejše so delovali zlasti v južnih krajih misijonarji iz Ogleja. Posebno vnet za pokristijanjenje slovenskega ljudstva je bil sv. Pavlin, oglejski patriarh, ob času Karola Velikega (776 — 802). Celo gor na severno podravsko stran je segala višja cerkvena oblast oglejskih patrijarhov. Nastal je torej prepir zaradi meje med solnograško in oglejsko cerkveno oblastjo. Cesar Karol pa je tako odločil, da ima Drava mejiti obojno oblast.

Ponovitev! Na tablo: 2) Tržaški škofje (Gaudencij, Janez, Mavricij). Oglejski patriarhi (sv. Pavlin 776 — 802).

3) Končno ne smemo še tega prezreti, da je našim prednikom tudi iz jugo-vzhoda žarno zasvetila luč sv. vere. Če sta namreč sv. Ciril in Metod neposredno delovala le mimogredé po naših krajih, sta vendar posredno po panonskih Slovencih silno ugodno uplivala na razvoj krščanskega življenja pri naših prednikih. A delovanje naših „slovanskih apostolov“ je tako imenitno, da se bo moralo ob drugi priliki posebej in obširnejše obravnavati.

Na tablo: 3) Sv. Ciril in Metod.

III. in IV. stopinja. Od treh stranij torej je našim prednikom zažarela luč sv. vere; povej od katerih? Kateri solnograški škofje so posebno zaslužni ob razširjanju svete vere pri Slovencih? Kateri svetni vladarji so posebej pohvaljeni ob teh misijonih? Kako pa sta se imenovala škofa, ki sta bila posebej posvečena v pastirja našim prednikom? Kratek pregled vsebine po zapiskih na šolski deski!*)

Na šolski tabli:

Naselitev Slovencev

1) a) <i>Sv. Rupert.</i>			
b) <i>Sv. Vital.</i>			
c) <i>Sv. Virgilij</i>
(745–784)	<i>Sv. Modest,</i>
mis. škof.	<i>Borut</i>
<i>Karast</i> (sin, 750)	<i>Tasilo</i> (Indija 770,
Kremsmünster 777)
č) <i>Arnon</i>
(785–821)	<i>Teodorik,</i>
mis. škof.	<i>Ketumar</i> (strič-
nik 753)
<i>Valjduh</i> (Valjhun, 772.)
<i>Ingo.</i>	
2) a) <i>Tržaški škofje</i> (Gavdencij, Janez, Mavricij).			
b) <i>Oglejski patriarhi</i> (Sv. Pavlin, 776–802).			
3) <i>Sv. Ciril in Metod.</i>			

V. stopinja. Neprecenljivo velik dar so blagi možje, o katerih sem vam danes govoril, naklonili našim prednikom in po njih tudi nam. Bodimo jim hvaležni! A pokažimo svojo hvaležnost v dejanju! Naši dobri predniki so bili vsikdar stanovitni v veri, kakor v malo kateri drugi deželi. V hudih bojih s Turki so v zaupanju na Marijino pomoč prelivali svojo plemenito krščansko kri, da so si ohranili predragi biser očetne vere! Krivo-verstvo ni moglo nobeno za več časa kužiti našega naroda. Protestantstvo je bilo le kakor temna viharna meglica, ki jo je kmalu prepodilo dobrotno nebo, zlasti po priprošnji presv. Device Marije.

Naša zgodovina nima imenitnih spomenikov, kakor nekaterih drugih narodov. A pristrčno ganljivi so spomeniki naše zgodovine, ki so razpostavljeni po naših hribih in holmcih, po naših vaseh, trgih in mestih: naše lepe bele cerkvice, ki so nam jih postavili naši vrli predniki in ki jih tako skrbljivo lepšajo naši bogoljubni vrstniki. Ti spomeniki so naš ponos! Naš ponos so jagode sv. rožnega venca, katere tako rade prebirajo žuljave roke našega delavnega naroda! Naš ponos so dolge vrste naših pobožnih obhajancev pri angeljski mizi! Naš ponos so Marijine svetinjske, ki se leskečejo ob nedolžnih prsih naših mladeničev in mladenk! Naš največji ponos bodi vsikdar naša sveta vera in naše vzorno življenje po zahtevah sv. vere! Zakaj kakor nam je dobrotljivi Bog naklonil ta neprecenljivi dar, enako bi ga nam tudi lahko odtegnil, ko bi ga bili nevredni. A. K.

*) Primeri: „Kos. Razširjenje krščanstva med Slovenci“ v Večernicah leta 1891. Stran 122 idr.

LISTEK.

Ivánov gospod.

III.

Druugo leto je imel Ivanov že več otrok v šoli. Zlasti so prišli vsi kandidatje za spoved in sv. obhajilo. Ko so videli, da je Ivanov trda kost, ki se ne da omehčati, uklonili so se gorjanci in so pošiljali otroke pridno v šolo. In otroci se niso branili hoditi. Bojazljivost jih je kmalu minila in slekli so tudi ono čudno kmetsko sramežljivost, ki se drži našega ljudstva, kadar mora občevati z ljudmi drugih stanov in se pečati z opravi, ki mu niso vsakdanja. Veselih obrazov in pogumnih src so prihajali otroci, saj so imeli učitelja, ki je poznal njih srca, njih mišljenje in dušno življenje, ki jih je ljubil iz dna duše.

„Pustite male k meni!“

Ivanov si je bil pač v svesti, da je treba položiti vse ono v mlada, otroška srca, kar diči pozneje slovenskega moža in slovensko ženo. Zato se je trudil z otroci resno, toda previdno, ter ni kazal strogosti, da ne bi oduril in strašil otrok, ker jih je s težavo dobil v šolo, ter si s tem sam spridil načrtov, katere je imel...

Ondotni gospodarji se z veseljem spominjajo svojega prvega učitelja, dasi ga že davno ni več ondi. Mnogo dogodbico bi lahko zapisal, ki jo pomnijo njegovi učenci, toda bilo bi preobširno, zato le en slučaj, katerega sem izvedel v onih gorah.

Kmet Kamnikar mi je pravil: „Vsi smo z veseljem hodili v šolo. Vsak je ostal nerad doma; ustavila nas je samo kakšna bolezen ali pa slabo vreme. Pa še takrat je bilo vsakemu žal, zakaj v šoli se nam je zdelo prijetno in kratkočasno. Učiteljeva strogost nas ni težila, saj smo vedeli, da pride za uro pridnega učenja odmor, ko se bomo zabavali in smejali, kolikor nam bode drago. Zdelo se nam je vselej, kakor bi bil Ivanov stopil z neke višine med nas, da postane za nekaj časa enak nam, da se pošali in pogovori z nami. Veselje in smeh se je razlegal ondi, kjer je ostal Ivanov, ki je vselej udaril na struno, ki je vzbujala v otroških srcih radost in smeh.“

Nekoč pa vendar ni bilo nobenega v šolo. Naš učitelj in župnik nam je prejšnji dan naročil tako - le:

„Jutri morate priti v šolo prav vsi, pa se dobro umite tudi po rokah. Gospod zdravnik vam bode stavil koze.“

Dobro se še spomnim, kako smo se vsi zakrohotali, ker nismo vedeli, kaj to pomeni, in se nam je zdelo, da je to kakšna šala. Menda je gospod poznal naše mišljenje, zakaj potlej nam je dolgo časa pripovedoval, zakaj se stavijo ali cepijo koze.

„Jutri nam bodo pa koze stavili.“

Tako smo se pobahali doma, toda naši stariši so bili vsi enih misli: tega pa že ne. Doma bodeš ostal.

Med kmeti se je govorilo, da je cepljenje koz vzrok mnogokaterim boleznim; zato so se kmetje bali stavljenja koz.

Pa smo res vsi ostali doma, zakaj domači so nas strašili tako pred kozami, da smo se v resnici bali.

Drugekrati je bilo toliko spraševanja, ako je ostal kateri doma, sedaj pa, ko smo vsi, pa nič, kar se nam je vsem čudno zdelo.

Naš učitelj se je samo namuzal in ponorčeval:

„To ste fantje! Koz se bojite! — Da vas ni sram!“

Nekaj dni potem pa nenadoma stopi zdravnik v šolo. Mi ga nismo poznali in učitelj nam pové:

„Otroci, ta gospod je zdravnik, ki vam bo sedaj stavil koze. Zavihajte si rokave in pridite po vrsti ven.“

Hkrati smo so spomnili vseh grozovitosti, ki smo jih slišali o stavljenju koz doma. Osupli smo gledali, ko je zdravnik skladal priprave na mizo, in groza nas je obhajala.

Svojo kožo brani vsak, in zato smo bili kmalu vsi enih mislij, da si ne damo staviti koz, in čudno, naša srca so bila uporna, dasi smo bili sicer voljni in ubogljivi. Ivanov nas nekaj časa pogleduje in strmenje se mu je bralo na obrazu.

„Ali me niste razumeli? — Zavihajte rokave in pridite ven, da vam gospod zdravnik stavi koze,“ ponovi ostreje.

A nas obide še večji strah, spogledamo se in drug za drugim se spuštimo v jok.

Ivanov in zdravnik sta nas mirila, toda nobeden ju ni poslušal in h kateremu sta prišla, zlezel je pod klop in se drl, kakor bi se bal za kožo, ali je pa skočil na klop.

Plašni in ostrašeni smo zrl v vrata in okna, kakor bi iskali luknje, kjer bi ušli.

Učitelj in zdravnik sta se spogledovala in ugibala, kaj bi storila. Rabiti silo, se menda ni zdelo previdno Ivanovu, zato je premišljal, kaj bi storil, da doseže namen.

Hipoma se mu zjasni obraz, smeh se prikaže na obrazu in oči se mu zasvetijo.

„Otroci, glejte, gospod zdravnik bo stavil koze meni najprvo, in videli boste, da to prav nič ne boli.“

Rekoč vrže suknjo razse, zaviha si oba rokava in stopi k zdravniku:

„Cepite jih meni!“

Vsi vtihnemo, niti dihati si nismo upali. Zrli smo strmeč svojega učitelja in zdravnika. Seveda se nam je zdelo, kakor bi se dotikal zdravnik z ono iglico naših src, kadarkoli se je dotaknil gospodove roke. Ko smo pa videli, da ni nobene rane, da se ne zrcali na obrazu ljubljenega učitelja nobena bolečina, da se smeje in šali, minil nas je ves strah. Spogledujemo se, in namesto objokanih obrazov, je videl Ivanov le vesele obraze, na katerih je bilo tu in tam opaziti tudi sramožljivost. Malosrčnosti nas je bilo sram, in ljubezen do učitelja, ki je za nas prebil bolečino stavljenja — je še živeje zaplamtela. Premagani smo bili. Drug za drugim smo prihajali iz klopi in si dajali staviti koze.

Ko smo pa videli, da ni nikakih bolečin, ni bilo smeha ne konca ne kraja.

Kar ne zmore grožnja in ostra beseda, premore zgled učiteljev.

Bogdan Zagorski.

D o p i s i.

Iz Ljubljane. A b i t u r i j e n t s k i k o n c e r t, ki so ga priredili abiturijenti in abiturijentinje c. kr. učiteljskiš v Ljubljani 14. m. m., se je obnesel izvanredno dobro. Koncert je otvorila „Cesarska pesem“, ki se je pela enoglasno. Izvrstno je izvajal mešan zbor Sattnerjevo „Našo pesem“, a tudi Dvořakova „Himna češkega kmetstva“ in Försterjeva „Pobratimija“ sta občinstva vrlo ugajali. Zbor ni bil sicer velik, a tem bolj izvežban; pel je krepko in dovršeno, za kar zasluži pohvale v prvi vrsti koncertni vodja gosp. M. Hubad, kateremu se je poklonil začetkom koncerta lep venec. Pri mešanem in pri moškem zboru sta sodelovala učitelja gospoda Vrabl in Mikuž in pa nekaj Hrvatov, ki so na povabilo naših abiturijentov radostnim srcem prihiteli v belo Ljubljano, da bi se tu poveselili s svojimi brati Slovenci. Izborna je pel učitelj gosp. Vrabl Vilharjevo „Slovo“ in Schubertov „Popotnik.“ Njegov prikupljivi in krepki bariton je očaral marsikaterega poslušalca; to je pričalo dolgotrajno ploskanje in mnogi Živio-klici. — Vso pohvalo zaslužite gospodični abit. Lapajne in Bilina, ki sta izvanredno spretno izvajali predigro iz Wagnerjeve opere „Lohengrin.“ Posebno pa nam je ugajal duet „Sporočilo“, ki sta ga peli isti gospodični. Hvalilo ga je burno ploskanje. — Vse koncertne točke so nas v polni meri zadovoljile, le prolog se je predaval preveč tiho in monotonno. Udeležba je bila navzlic hude poletne vročine mnogoštevilna, kar kaže dovolj jasno čisti dobiček, ki znaša okrog 400 K, in se izroči za „Učit. konvikt“ in Prešernov spomenik. Koncerta se je udeležil tudi

eksc. baron Hein, kar je za letošnje učit. abiturijente posebno častno. — Po koncertu, ki je trajal do polu desete ure, je začela svirati vojaška godba in otvorila s tem prosto zabavo. V nedeljo večer pa so se zbrali slovenski abiturijenti s hrvaškimi abiturijenti v hotelu pri Lloyd, kjer so obhajali pomembno odhodno valet, ki jih bode še v poznih letih gotovo spominjala trdnih vezi in priseg medsebojnega prijateljstva. Posebno navdušeni so bili za skupne ideje naši bratje Hrvati, katerim so slovenski učiteljski abiturijenti obljubili, da jih obiščejo v Zagrebu čez dve leti po prestani vsposobnostni skušnji. Vnemali so se med seboj v naudušenih govorih in prepeli vse Slovencem bolj znane hrvaške pesmi. Težkega srca se se morali končno ločiti Slovenci od Hrvatov, ko so se ti v pondeljek popoldne odpeljali domov. Bog živi Hrvate in dodeli, da bi se čez dve leti zopet skupaj veselili, zdravi in srečni v novem stanu, ki so si ga izbrali!

P.

Iz Štajerskega. (Kje so cesarski zlati?) V 23. številki „Popotnika“ za l. 1890. je upravni odbor „Zaveze slov. učiteljskih društev“ v smislu svojega sklepa z dne 7. grudnia 1890. razpisal za tri najboljše izvirne pedagoške razprave tri darila po 4, 3 in 2 cesarska zlata. Na ta razpis je poslalo pet pisateljev takratnemu uredništvu svoje razprave, katere je „Popotnikovo“ uredništvo priobčilo v letnikih 1891 in 1892, toda do danes se dotičnim pisateljem še niso prisodila darila. Radovedni smo, ali se je na zlate samo pozabilo, ali se je pa pisatelje za nos vodilo?

Šolske vesti.

Novi grobovi. V Ljubljani je umrl 23. julija Rok Merčun, katehet ljubljanskih mestnih ljudskih šol. O blagem pokojniku smo prejeli te-le vrstice: Naj tudi „Slovenski Učitelj“ ohrani spomin na vzornega kateheta Roka Merčuna. Pokojnik je legel v zgodnji grob v najlepši možki dobi, — rojen je bil 14. avgusta l. 1855. v Dobu, — vendar z gotovo zavestjo, da je v svojem poklicu pópólnoma zadostil od Stvarnika mu dani nalogi. Tisoč in tisoč svojih učencev in učenk je vnel za Boga, vzgojil jih je v krepostne mladeniče in deklice, ki se bodo kot vrli državljani in domoljubi spominjali svojega gorečega kateheta.

Hvaležne gojence in gojenke ima blagi ranjik v vseh stanovih. Hvaležno se ga spominjajo duhovniki kot svojega prefekta v knezoškofijskem Alojzijevišču in kot podvodje v duhovskem semenišču. Bivšim gojenkam in učenkam uršulinskih šol v Ljubljani in v Škofji Loki bodo pač vedno v živem spominu resnice, katere jim je njih pokojni katehet s toliko vnemo razlagal. Osvojil si je srca otrok, da so vneti poslušali njegove kateheze, bodisi, da je deloval v šolah na deželi, ali pa v mestnih šolah v Ljubljani, kjer je imel v pretečenem šolskem letu 626 učencev in 286 učenk. V šolah je dosegel povsod jako lepe uspehe. To je bil sad njegovega neumornega truda. Vedno je mislil na svoje učence. Resno se je bavil s katehetičnim slovstvom, s prijatelji pa je v zasebnih pogovorih prevdarjal pota, kaj naj bi še storil za vspešno poučevanje krščanskega nauka. Skrbel ni samo zato, da so se učenci navadili katekizma, ampak zlasti tudi zato, da so se že iz mladosti s pravo vnemo udeleževali bogoslužnih vaj. V nedeljah je hodil k službi božji k sv. Petru v Ljubljani, da je ondi

nadzoroval svoje učence. Pri pripravljanju otrok za sv. obhajilo je zlasti skrbel za notranjo srčno pripravo. Slavnost prvega sv. obhajila je vsako leto prav slovesno obhajal. Z gg. učitelji je vedno deloval v najlepši slogi, in vsi učitelji, s katerimi je služboval, so mu bili odkritosrčni prijatelji. — Splošno in iskreno je bilo sočutje po Ljubljani, ko se je zvedelo, da je vč. g Rok Merčun nevarno obolel. Hvaležni učenci in mnogobrojni prijatelji so molili zanj, a Vsemogočni je sklenil poklicati gorečega kateheta po plačilo, ki si je zaslužil s svojim delovanjem. Lep pogreb njegov je pričal, kako priljubljen je bil pokojnik. Za svoje delo uživa sedaj plačila pri nebeškem prijatelju otrok. Pač so se nad njim izpolnile svetopisemske besede: Oni, ki druge poučujejo, se bodo svetili v večnosti, kakor zvezde na nebu.

V Šmartnem pri Litiji je umrl dne 16. julija g. nadučitelj Ivan Bartel. Rojen Ljubljančan, je služboval od leta 1879. do 1884 v Grahovem, od l. 1884. pa v Šmartnem. Natančno je opravljal svoje stanovske dolžnosti, vrhu tega je bil še občinski tajnik in organist. Za povzdigo cerkvenega petja v Šmartnem ima prav posebne zasluge, pevsko društvo „Zvon“ in tamburaško društvo, ki ju je ustanovil, pa sta priči, kako je negoval svetno petje in glasbo sploh. Pokojnik je bil izvrsten komponist, njegove skladbe so že dobro znane po slovenski zemlji. Ravno sedaj jih je mislil izdati, pa smrt mu je pretrgala nit življenja, ko je izpolnil komaj 40. leto. Umrl je ves vdan v voljo božjo.

Pri sv. Antonu v rajhenburški župniji je umrl 20. julija g. nadučitelj Jurij Avguštinčič. Pokojnik je služboval na Planini, v Dobjem in pri sv. Antonu ob Savi. Bil je vrl značaj in možkat prepričanja.

Razpisane učiteljske službe na Kranjskem. V krškem šolskem okraju sta razpisani službi učiteljev-voditeljev v stalno ali začasno nameščenje na enorazrednici v Dobovcu s postavnimi dohodki, s 60 K funkcijske in 200 K, stannarinske doklade in na enorazrednici pri sv. Duhu s postavnimi dohodki in naturalnim stanovanjem. Prošnje do 15. avgusta c. kr. okr. šolskemu svetu v Krškem. — V litijem šolskem okraju sta v stalno ali začasno nameščenje razpisani službi: služba učitelja-voditelja na enorazrednici v Kolovratu s postavnimi dohodki in naturalnim stanovanjem in eno učiteljsko mesto na sedaj v štirirazrednico razširjeni šoli v Zagorju. Prošnje za prvo službo naj se pošiljajo do 15. avgusta, za drugo do 20. avgusta c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Litiji. — Služba nadučitelja na štirirazrednici v Šmartnem pri Litiji je v stalno ali začasno nameščenje razpisana do 15. avgusta. Prošnje c. kr. okr. šol. svetu v Litiji.

Na Štajerskem. Razpisana je služba učitelja voditelja na enorazrednici v Topolšici pri Šoštanju z dohodki po III. krajevnem razredu in s prostim stanovanjem. Prošnje se morajo vložiti do 31. avgusta pri ondotnem krajnem šolskem svetu. — Na štirirazrednici v Trbovljah-Vodah, šolski okraj Laško, je razpisano eno učno mesto z dohodki po II. krajevnem razredu. Prošnje do 20. avgusta pri krajnem šolskem svetu. — V stalno nameščenje sta dalje razpisani po dve službi okrajnih pomožnih učiteljev za šolske okraje Celjska okolica, Vransko, Konjice, Šmarje, Gornji grad in Laško, vse s prejemki po I. krajevnem razredu. Prošnje naj se pošiljajo do 20. avgusta okrajnemu šolskemu svetu Celjske okolice.

V Jarenini je do jesenskega tečaja popolniti nova učiteljska služba na v pet-

razrednico razširjeni šoli. — V Št. Jerneju nad Muto je razpisana služba učitelja-voditelja. Šola je v 2. plačilnem razredu.

Na Goriškem. V Gorici so razpisane učiteljske službe: I. Mesto učitelja II. vrste za meščansko deško šolo s plačo 1600 K. II. Mesto učitelja-voditelja na deški ljudski šoli pod Kostanjevico. III. Mesto učitelja II. in mesto III. vrste za italijanske ljudske šole. IV. Mesto učitelja za slovensko ljudsko šolo v Gorici. Prošnje je treba poslati mestnemu šolskemu svetu v šestih tednih po tretjem razglasu v „Osservatore Triestino.“

Istra. V koperskem šolskem okraju je v stalno nameščenje razpisana služba podučiteljice na dvorazrednici v Dekanih s slovenskim učnim jezikom, na dvorazrednici v Klancu s slovenskim učnim jezikom pa v stalno ali začasno nameščenje mesto učiteljice III. plačilnega razreda. Prošnje je vložiti pri okrajnem šolskem svetu v Kopru v teku 4 tednov po tretjem razpisu v uradnem listu.

Za zrelostni izpit na c. kr. moškem učiteljskišču v Ljubljani se je oglasilo 23 javnih gojencev in 2 eksternista. Med izpitom sta dva odstopila; izmed ostalih 23 jih je napravilo izpit s slovenskim in nemškim učnim jezikom z dobrim vspehom 17, trije smejo ponavljati izpit v jesenskem terminu, trije pa drugo leto. — Na c. kr. ženskem učiteljskišču v Ljubljani se je oglasilo za zrelostni izpit 43 javnih gojenk in 8 eksternistinj. Med izpitom je ena gojenka odstopila, 36 jih je napravilo izpit s slovenskim in nemškim učn. jezikom, štiri z nemškim učn. jezikom, sedem jih sme ponavljati izpit v jesenskem terminu, tri pa drugo leto. — V četrtem letniku učiteljskišča pri uršulinkah v Ljubljani je bilo 17 gojenk; 16 jih je napravilo zrelostni izpit na državnih učiteljskiščih v Ljubljani in Gorici, ena je repro-

birana za eno leto. — Na c. kr. ženskem učiteljskišči v Gorici se je oglasilo za zrelostni izpit 39 javnih gojenk slovenske narodnosti, izpit jih je napravilo 34.

C. kr. učiteljske v Celovcu je obiskovalo v preteklem letu 133 nemških in 18 slovenskih gojencev.

Voditeljem šole sv. Cirila in Metoda v Trstu je imenovan g. Vinko Krek.

Gg. voditelje ljudskih in ravnatelje srednjih šol, ki so nam poslali tiskana letna poročila, izkreno zahvaljujemo. Podatke iz njih bomo objavili v naslednjih številkah, kolikor nam bo dopuščal prostor.

Drobtine.

Duhovne vaje za gdč. učiteljice bodo v uršulinskem samostanu v Ljubljani 3., 4. in 5. septembra; začetni govor bo 2. septembra zvečer, sklepni govor in skupno sv. obhajilo pa 6. septembra jutraj. G. učiteljice, ki se jih hočejo vdeležiti, naj to sporoče predstojništvu uršulinskega samostana do 1. septembra. Drugi ali tretji dan pobožnosti ni mogoče vstopiti.

Častno zadoščenje je dobil g. nadučitelj Gasperin v Starem trgu pri Ložu. „Slov. Narod“ je pisal, da je bil 30. maja pri okr. sodišču v Ložu obsojen na 30 K globe, ker je na „katoliški podlagi“ nekega otroka poškodoval. Deželno kot prizivno sodišče v Ljubljani pa ga je 5. julija oprostilo krivde in kazni.

„Učitelj. Tovariš“ pri delu. Glasilo jugoslovanskega učiteljstva napada v zadnjih dveh številkah prof. dr. Kosa v Gorici, g. Sežuna v Rovtah in g. tovariša Kremžarja. Veleučencu gosp. prof. in prezasluznega rodoljuba dr. Kosa ne bomo branili, ker mu tako duševno revše, kot je „Rešetar“, pač ne more vzeti ugleda. Tako pisarjenje pa, kakor ga je posvetil „Tovariš“ g. učitelju Kremžarju, da je namreč njega „vodil po Ljubljani dr. Janežič od Klofutarja do Šušteršiča“ radi neke službe, bo pa nam učiteljem vzelo ves ugled. Za Boga, kdo bo pa še verjel „Tovariševim“ frazami o kolegijalnosti? — Razen teh napadov na učitelje pa „Tovariš“ tudi pridno priobčuje „Narodove“ in „Sočine“ izmiš-

ljotine o duhovnikih. Kako lepo bi se vendar dal ta prostor porabiti za opisovanje učiteljev — vzornikov!

Katoliški misijonarji in mučenci na Kitajskem. Svojim očem nismo mogli verjeti, ko smo brali v zadnji številki „Tovariša“: „Gotovo vam je znano, kako neusmiljeno mesarijo bokserji na Kitajskem misijonarje in katolike. Dolgo je morala tleti iskra, mnogo so morali zakriviti razni misijonarji, katoliški in protestantovski, mešajoč se v privatne zadeve Kitajcev, da je bruhnil ustanek s tako elementarno silo kar čez noč.“ „Slov. Učitelj“ obsoja v imenu vseh krščansko-mislečih učiteljev tako zlobno združevanje katoliških in protestantovskih misijonarjev in odločno zavrača nečuvstvo pisarjenje o katoliških misijonarjih, ki so na Kitajskem nositelji vere in omike, kakor sta bila v slovanskih pokrajinah sv. Ciril in Metod, in ki darujejo svoje življenje za rešitev neumrjotih duš Kitajcev. Ali mar „Učiteljski Tovariš“ namenoma tira učiteljstvo v vedno večji verski propad, kakor je tudi z namenom, da bi učitelje utrdil v verski mlačnosti in sovraštvu do duhovščine izrekel predsednik „Zaveze“, g. L. Jelenc, na lanski skupščini v Gorici, da onih učiteljev, ki so se udeležili duhovnih vaj, ki so šli k spovedi in svetemu obhajilu, ne smatra za svoje stanovske tovariše?

Zaveza jugoslovanskih učiteljskih dru-štev bo dné 8. in 9. avgusta zborovala v Mariboru v prostorih „Nar. Doma“.

Tovarišem in somišljenikom! V našem listu je číslan sotrudnik že poročal, da si je učitelj Franc Povše v Osilnici zlomil nogo, dné 8. sušca t. l. Skoraj bode od takrat pet mesecev, a naš tovariš je še vedno bolan in leži v postelji. Bedo, v kateri je toliko časa bolni tovariš s svojo številno družino, si lahko vsak pred-očuje. V hiši je grozni gost — glad. Zato se obračamo do svojih ljubih tovarišev in cenjenih somišljenikov in prosimo iskreno: **Tovariši in somišljeniki!** Pokažimo kolegijalno ljubezen in solidaričnost v dejanju! Upamo, da ne prezrete naše prošnje ter pomagajte nesrečnemu tovarišu vsak po svoji moči. Plačilo Vašim dobrim srcem bode iskrena molitev hvaležnega tovariša. Noben dar ni prevelik in nobeden premajhen! Darove pošljite naravnost bolniku ali pa uredništvu, ki mu jih bode takoj izročilo. Imena milosrčnih darovalcev priobčimo v prihodnjih številkah.

Uredništvo.

Štajersko šolstvo. V šolskem letu 1897/98 je bilo na Štajerskem 13 javnih meščanskih in 834 javnih ljudskih šol, 42 privatnih šol s pravico javnosti in 14 brez pravice javnosti; skupaj 903 proti 894 v šolskem letu 1896/97. Eno-razrednic je bilo 230 (1896/97 235), dvo-razrednic 230 (221), trirazrednic 144 (153), štirirazrednic 108 (105), petrazrednic 107 (102), šestrazrednic 13 (12), sedemrazrednic 2 (—). Od vseh šol bilo je po učnem jeziku: 639 nemških (636), 226 slovenskih (220) in 38 utrakvistčnih (38). Na novo se je osnovalo 6 šol. Novo postavilo se je 19 šolskih poslopij. Šolo obiskovati dolžnih otrok bilo je 192.130, od teh je hodilo v šolo 184.913 otrok, to je 96.24 %. Največ šolo ne obiskujočih

otrok je v okraju Gornjigrad (439), potem Sevnica (275), Brežice (171), Laško (158), Celjska okolica (122). Šolskih kazni se je plačalo 3713 gld. 50 kr., dolžnih je še 5670 gld. 50 kr. Učiteljskih močij je bilo 2365, od teh imajo spričevalo sposobnosti 1648 učiteljev, 552 učiteljic; spričevalo zrelosti 131 učiteljev, 138 učiteljic, brez spričevala je 40 učiteljev in 36 učiteljic. V okrajih Šmarje, Brežice, Rogatec pride čez 100 učencev na eno učiteljsko moč, v 18 okrajih 80 do 100 otrok; v 20 okrajih 70 do 80 in v 27 okrajih pod 70 otrok. Veronauk je učilo 771 katehetov in 10 učiteljev. Ženska ročna dela so se učila na 610 šolah, in sicer je poučevalo 399 razrednih učiteljic in 302 učiteljic ženskih ročnih del.

Ljudsko šolstvo v Istri. Žalostno sliko nam podaja „Naša Sloga“ o ljudskem šolstvu v Istri. Potroši se za šole 600.000 K, a ta svota niti od daleč ne zadostuje največji potrebi. Obiskovati bi moralo šole 52.515 otrok, in sicer 27.239 dečkov in 25.276 deklic. Od teh je hodilo v šolo leta 1898.—1899. v vsem 33.454 otrok. Ako torej to število odbijemo od skupnega števila šolskih otrok, dobimo ogromno število dece, ki ne dobiva nobenega pouka, namreč 17.865, in sicer 9102 dečkov in 8763 deklic. Ta slika je tem žalostnejša, ker vsi ti otroci pripadajo hrvatskemu in slovenskemu narodu. Vseh šol v Istri je 202. Ako računamo po razredih, pripada na dobri dve tretjini prebivalstva, t. j. na Hrvate in Slovence 112 razredov, dočim ima jedna tretjina, Italijani, 192 razredov, t. j. za 89 razredov več nego Hrvati in Slovenci skupno. To je ljudsko šolstvo v Istri.

Šolske zadeve v Krškem okraju. V šolskem letu 1899/900 je bilo v tem šolskem okraju 28 ljudskih šol s 68 razredi, s 7600 šoloobiskujočimi otroci. V tem okraju ni lani le 900 otrok ni-

kakršne učilnice obiskovalo. Nova šolska poslopja se bodo stavila: v Telčah pri Škocijanu, v Št. Jarneju, na Raki, v velikem Podlogu, na Vrhpolju, v Hrovaškem Brodu, na Vrhovem in še drugod. — Pri letošnji okrajni učiteljski skupščini sta bila kot zastopnika učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu izvoljena gg.: Ivan Lapajne, šolski ravnatelj v Krškem, in Jakob Pretnar, nadučitelj v Vel. dolini.

Koroško. Leta 1899. je bilo na Koroškem 278 ljudskih šol z nemškim, 83 s slovensko-nemškim in 4 s slovenskim učnim jezikom; skupaj 365 šol. Šolodolžnih otrok je bilo 54.964. Radi prevelike oddaljenosti in radi telesnih hib ni obiskovalo 1494 otrok šole. Na ljudskih šolah je delovalo 523 učiteljev in 108 učiteljic s sposobnostnim

spričevalom, 107 podučiteljev in 51 podučiteljic z zrelostnim spričevalom in šest pomožnih učiteljev; skupaj 630 učiteljev, 159 učiteljic in 6 pomožnih učiteljev.

Za „Pripravniki dom“ je darovala gdč. učiteljica Zinka Bolé 2 K. — Namesto venca umrlemu nadučitelju Ivanu Bartlu so v isti namen darovali prečastiti gospod dekan J. Lavrenčič in velečastita gospoda kapelana J. Trpin in J. Štrukelj skupaj 9 K.

Občina brez otrok. V vališkem Kantonu na Švicarskem je občina Aussebin, ki ima kakih 60 prebivalcev. 32 let tu ni bilo nobene poroke in najmlajši prebivalec je star 17 let.

Tužnim srcem naznanjam v svojem imenu kakor tudi v imenu svojih otrok **Milke, Anice in Ivančka** vsem sorodnikom in znancem, da je Vsemogočnemu dopadlo mojega nepozabnega soproga, oziroma očeta, gospoda

Ivana Bartl - a

nadučiteljja

previdenega s sv. zakramenti za umirajoče, po dolgotrajni bolezn 16. t m. ob 1/45. uro zjutraj v dobi 40 let poklicati k Sebi v boljše življenje.

Pokojnika priporočamo v pobožno molitev in blag spomin.

V Šmartnem pri Litiji 17. jul. 1900.

Josipa Bartl, roj. Kraje
vdova.

Zahvala.

Podpisana zalujoča rodbina usoja si tem potom izreči najiskrenejšo zahvalo vsem onim, ki so na tako blag način izkazali svoje sočutje med boleznijo in ob pogrebu predragega soproga, oziroma očeta, gospoda

Ivana Bartl - a.

Posebno si štejem v dolžnost najto-pleje se zahvaliti prečastiti duhovščini, zlasti veleč. g. dekanu Ivanu Lavrenčiču za njegovo plemenito blagonaklonjenost, duševno in telesno podporo ter tolažbo med boleznijo in ob najbridkejših urah; slav. litjskemu pevskemu društvu, šmartinskemu gasilnemu in pevskemu društvu »Zvon«, gg. kolegom in kolegijam litjskega okraja, darovalcem krasnih vencev in sploh vsem, ki so se udeležili peregba ali pa pismeno izrazili svoje sočutje.

Zalujoča rodbina.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.